

Vergi borçlarına yapılandırma geliyor

M. Fatih Köprü

Henüz 2018 yılında çıkan yasa (7143 sayılı) kapsamında yapılandırılan borçların taksitleri bitmeden yeni bir yapılandırma düzenlemesi daha geliyor. 16 Ekim günü Meclis Başkanlığına vergi mevzuatında da birçok değişiklikler içeren yasa teklifi (İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi) sunulmuştu.

Bu teklifte aslında borç yapılandırmasına ilişkin herhangi bir hüküm yoktu. Daha sonra Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında verilen önergeyle borç yapılandırmasına ilişkin hükümler teklif metnine eklendi. Bu kapsamda ayrıca teklifin ismi de “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” olarak değiştirildi ve 23 Ekim gecesi Komisyon’da kabul edildi.

Bunda sonra Komisyon raporu Meclis Genel Kurulunda görüşülecek, kabul edilirse Cumhurbaşkanı’nın onayına sunulacak. Eğer Cumhurbaşkanı da onaylarsa Resmî Gazete’de yayımlanıp yürürlüğe girecek.

Şu haliyle teklif, başta vergi borçları olmak üzere kamuya olan kesinleşmiş borçların yapılandırılması ve artık neredeyse devamlı hale gelmiş varlık barışına ilişkin düzenlemeleri içeriyor. Dava safhasında olan alacaklar ile halen devam eden vergi incelemeleri kapsamında tarh edilecek vergiler, matrah ve vergi artırımını ya da stok ve kasa affı gibi konular teklifte yer almıyor. Tabii ki bu olmayacağı anlamına gelmiyor. Genel Kurul’daki görüşmeler sırasında bunların bir kısmının veya hepsinin metne eklenmesi mümkün.

Bu yazımızda Komisyondan geçmiş teklifin, mükelleflerin kesinleşmiş vergi borçlarının yapılandırılmasıyla ilgili düzenlemeleri üzerinde duracağız.

Kapsama giren borçlar

Yasanın kapsamı açısından 31 Ağustos 2020 tarihi önemli. Genel olarak, bu tarihten önceki dönemlere ilişkin olan vergi borçları ile yine bu tarihe kadar verilmiş olan beyannamelerdeki vergilerin yapılandırma kapsamına girdiğini söyleyebiliriz.

Örneğin Temmuz 2020 ve önceki dönemlere ilişkin aylık KDV, muhtasar, ÖTV, damga vergisi beyannameleri, 2019 ve daha önceki dönemlere ilişkin gelir vergisi beyannameleri üzerinden tahakkuk eden ve vadesi geçtiği halde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz gelmemiş olan vergiler bu yasa kapsamında yapılandırılabilir.

Sadece yukarıdaki vergiler değil bunlara bağlı vergi cezaları ile gecikme faizleri, gecikme zamları da yasa kapsamında. Aynı tarihten önce yapılan tespitlere ilişkin olarak kesilen vergi aslına bağlı olmayan vergi cezaları (usulsüzlük ve özel usulsüzlük gibi) da yapılandırma kapsamına giriyor.

Emlak vergileri

Belediyelere bağlı tahsil dairelerince takip edilen alacaklar da yapılandırma kapsamında bulunuyor. Buna göre yukarıda kapsamı belirtilen vergilerin yanında başta emlak vergisi olmak üzere belediyeler tarafından tahsil edilen su, atık su ve katı atık ücretleri de yeniden yapılandırma kapsamına giriyor.

Faizin bir kısmı siliniyor

Yasanın yayımlandığı tarih itibarıyla, vadesi geldiği halde ödenmemiş veya ödeme süresi henüz geçmemiş olan vergiler ve bunlara bağlı vergi cezaları ile gecikme faizi ve gecikme zamları yasanın kapsamına giriyor.

Bu borçlardan vergi aslı için herhangi bir indirim uygulaması söz konusu değil. Yapılandırma talep eden mükellefler vergi aslının tamamını her halükarda ödemek zorundalar. Vergi aslına bağlı olarak kesilmiş olan vergi cezaları (vergi ziyai cezası gibi) ise tamamen siliniyor. Gecikme faizi ve gecikme zammı gibi borçlar da siliniyor ancak bunlar yerine vergi aslı üzerinden Kanun'un yayımlandığı tarihe kadar yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanan bir tutarın ödenmesi gerekiyor. Hesaplanan bu ÜFE farkına kısaca enflasyon farkı diyebiliriz. Özetlersek, yapılandırma sonrası ödenecek tutar; vergi aslı ile bu tutar üzerinden hesaplanan enflasyon farkı toplamıdır.

Usulsüzlük cezasının yarısı

Yasanın yayım tarihi itibarıyla vadesi geldiği halde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş olan ve bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilen vergi cezalarının (usulsüzlük ve özel usulsüzlük gibi) ise yarısı siliniyor. Kalan yarısı ile bu tutara gecikme zammı yerine yasanın yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutar ödenmek suretiyle bu borçtan kurtulmak mümkün olacak. İştirak nedeniyle kesilmiş olan vergi cezaları için de aynı durum geçerli.

Başvuru ve ödeme zamanı

Teklifte, borçlarını yapılandırmak isteyen mükelleflerin 31 Aralık 2020 tarihine kadar (bu tarih dâhil) ilgili idareye başvurmaları gerektiği belirtiliyor. Yapılandırılan tutara ilişkin ilk taksit 31 Ocak 2021 tarihine kadar (bu tarih dâhil) ödenecek. Diğer taksitlerin ise her ay yerine iki ayda bir ödenmesi söz konusu. Bu imkândan yararlanmak isteyen borçluların ayrıca dava açmamaları, açılmış davalardan vazgeçmeleri ve kanun yollarına başvurmamaları da gerekiyor.

Yukarıdaki başvuru ve ilk taksit ödeme sürelerinin Cumhurbaşkanı tarafından bir aya kadar uzatılabileceğini de hatırlatmakta fayda var.

Peşin ödeme avantajlı

Yapılandırılan tutar, ilk taksit ya da ikinci taksit ödeme süresi içinde peşin olarak ödenirse bazı ek avantajlar da oluyor. Tamamı 31 Ocak 2021 tarihine kadar (ilk taksit süresi) peşin olarak ödenirse, vergi tutarı üzerinden gecikme faizi ve gecikme zammı yerine hesaplanan enflasyon farkından yüzde 90'lık bir indirim daha yapılıyor.

Örneğin, 10 bin lira anapara, 10 bin lira vergi ziyai cezası ve 7 bin lira gecikme faizi ve gecikme zammı borcu olmak üzere toplam 27 bin lira kesinleşmiş borcu olan bir mükellef olduğunu varsayalım. Yapılandırma talebinde bulunuyor ve vergi ziyai cezası ile gecikme zammı ve faizleri silinerek örneğin 2 bin lira enflasyon farkı hesaplanıyor. Böylelikle yapılandırılan borç toplamda 12 bin lira (10.000 + 2.000) oluyor.

Yapılandırılan borcun tamamının ilk taksit ödeme süresinde ödenmesi durumunda ayrıca 2 bin liralık enflasyon farkı üzerinden yüzde 90 oranında bir indirim daha yapılarak 10 bin 200 lira ödenmek şartıyla en baştaki toplam 27 bin liralık borç kapatılmış oluyor.

Yapılandırılan tutarın tamamının ikinci taksit ödeme süresinde (31 Mart'a kadar) peşin olarak ödenmesi durumunda ise yukarıdaki yüzde 90'lık indirim oranı yüzde 50'ye düşüyor.

Taksitle de ödenebiliyor

Yeniden yapılandırılan borç tutarının taksitle ödenme imkânı da var. Bunun için başvuru sırasında 6, 9, 12 veya 18 eşit taksitte ödeme seçeneklerinden birinin tercih edilmesi gerekiyor. Bu durumda ödenmesi gereken tutar;

- 6 eşit taksit için (1,045),
- 9 eşit taksit için (1,083),
- 12 eşit taksit için (1,105),
- 18 eşit taksit için (1,15),

katsayısı ile çarpılıyor ve bulunan tutar taksit sayısına bölünmek suretiyle ödenecek taksit tutarı hesaplanıyor.

Yukarıdaki örneklerdeki gibi yapılandırılan tutarın, 10 bin lira ana para ve 2 bin lira enflasyon farkı olmak üzere 12 bin lira olduğunu varsayalım. Mükellefin bu tutarı 18 taksitte ödemek istemesi durumunda ödeyeceği toplam tutar ($12.000 * 1,15$) 13 bin 800 lira olarak hesaplanıyor. İlk taksiti 31 Ocak'ta olmak üzere iki ayda bir 767 lira ($13.800 / 18$) ödeyerek toplam 36 ayda borcunu kapatmış oluyor.

Taksitleri aksatmayın

Taksitle ödeme seçilmesi durumunda özellikle ilk iki taksitin zamanında ödenmesi çok önemli. Bunlar zamanında ödenmezse veya kalan taksitlerden; bir takvim yılında en az 3 taksit, süresinde ödenmez veya eksik ödenirse yeniden yapılandırma hakkı kaybediliyor.

İlk iki taksit zamanında ödenmek şartıyla, diğer taksitlerin bir takvim yılında iki veya daha az aksatılması durumunda ise ödenmeyen veya eksik ödenen taksitlerin gecikme zammı oranında (aylık %1,6) hesaplanan geç ödeme faizi ile birlikte son taksiti izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi durumunda yapılandırma hakkı kaybedilmiyor.

Bu yazı Ekonomist dergisinin 1 Kasım 2020 tarihli 2020/30. sayısında yayınlanmıştır.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.